

factam eius corpus esse in momento temporis: & ideo auctoritas illa non est habenda sicut auctoritas, quia tradita est per radicem erroneousam.

Ad secundum potest concedi, quod intellectio Angeli non rapta est, sed durat cum aliquo tempore nostro, & tamen non propter hoc sequitur quod sit in tempore. Potest enim, quod est in aëre durare cum nostro tempore. Vel potest dici, quod aliqua intellectio potest in esse Angeli præcise cum instanti temporis nostri: & post illud instans potest habere aliam intellectiorem immediate. Et quando dicitur, natura nihil producit, ut statim non sit. Verum est, quod natura non intendit hoc statim non esse, quod producit: nec etiam natura per generationem aliquid producit, quin inerat generationem, & corruptionem, quæ sunt in instantibus temporis continui, sit tempus medium: & ideo generatio, & corruptio non possunt continuari sibi invicem perpetuo secundum intentionem Philosophi ibi. Tamen non est inconveniens aliquid esse non in tempore continuo, & statim non esse, sicut apparet de mutatione, & instanti, quæ non habent esse nisi captivum, & statim non sunt. Ad aliud, quod adducitur pro prima opin. secundum Aug. *Dei movet per tempus*. Potest dici, quod accipit ibi *tempus*, pro omni eo, quod potest habere esse post non esse, sicut explicate sunt auctoritates in *7. quæ de aëre*. Et hoc modo quodlibet aliud a Deo est temporale; & illud potest dici moveri per tempus, quod habet aliquid succedens alteri, ut esse post non esse, licet succedens, vel illud cui succedit, non sit proprie temporale: quia non esse, vel nihil nullam habet mensuram; ita dicendum est in proposito.

QUÆSTIO QUINTA.

Utrum Angelus sit in loco?

Quinto circa secundam partem huius d. in qua (a) tractat Magister, ubi fuerit Angeli creati, queritur de loco Angeli. Ubi queritur primo circa hoc, *Utrum Ang. sit in loco*. (b) Videtur primo quod non. Beatus de Habdonad. *Communis animi conceptio est incorporea non esse in loco*. (c) Secundo sic. August. 83. q. 9. q. 20. videtur probare ex intentione, quod Deus non est in loco per hoc modum, quod non est corpus: præmissa est verba de Angelo: (d) Ergo & conclusio. Item *super Gen.* dicit de Deo: quod movet creaturam corporealem per locum, & tempus, spirituales per tempus tantum: ergo negat a spirituali motionem per locum: & ita negat eam esse in loco. Tertio Aristot. 4. *Phys.* *Locus est ultimum corporis continentis immobile primum*. &c. Sed nullum corpus continet

net Angelum: quia continens est actualis contento: nullum autem corpus est actualis Angelo, ergo, &c. Quarto sic, Omne locatum habet situm: sed situs non convenit nisi quanto, quod patet, quia *possio* uno modo est differentia quantitatis, & illo modo non convenit nisi quantitati. Alio modo, ut est Prædicamentum, est passio fundata in quantitate: ergo nullo modo convenit Angelo, ergo nec locus: Contra hoc est Magister in littera, & *disinfr.* 37. primi & adducit ad hoc auctoritates. Similiter Dam. c. 13. *¶ 16. ¶ 20.*

QUÆSTIO VI.

An locus Angeli sit determinatus, punctualis, maximus, & minimus?

Sexto juxta hoc quarto sine argumentis: (a) *Utrum Angelus requiratur determinatum locum, ita quod nec in majori, nec in minori possit esse, sed precise in tanto loco: & includitur hic. Utrum possit esse in loco punctuali?* Et *Utrum in quantumcumque magno loco, & in quantumcumque parvo?*

Ad primam questionem dicitur, quod Angelus est in loco per operationem præcise ad quod probandum adducitur Damasc. c. 13. *Incorporea*, inquit, *natura ubi adest, & operatur, non corporaliter, sed spiritualiter continetur, & infra eodem c. Intelligentia dicitur circumscripti, ubi adest intellectualiter, & operatur, &c. 16. Intellectualiter adest, & operari, ubi utique missi fuerint. Ita quod semper videtur cum esse Angeli in loco, adungere operari, quasi hoc sit Angelum esse in loco, ipsum operari in loco.*

Contra hoc est, quia istud videtur esse damnatum, sicut quidam articulus damnatus ab Episcopo Parisiensi, & excommunicatus Quod si dicatur, quod excommunicatio non transeat mare vel dicentem. Si tamen fuit articulus condemnatus, sicut articulus hæreticus, ubique est condemnatus sicut hæreticus non auctoritate diocesani tantum, sed etiam auctoritate Papæ, extra, de hæres. c. *Ad abolendam*, vel saltem sententia est suspecta, quando in aliqua universitate solemniter est damnata. Alii autem nolentes verbo suspecto uti, Angelum videlicet, esse in loco per operationem: dicunt ipsum esse in loco per applicationem ejus ad locum. (b) Sed isti videtur idem dicendo, sub alio vocabulo occultare, non enim videtur applicatio posse intelligi aliquid esse, nisi sit actus primus, vel actus secundus, non actus primus, patet tunc actus secundus, quia si intelligitur actus secundus: ergo operatio, & non immanens, ut intellectio, vel volitio, quia operatio ejus immanens ita abstrahit a loco, sicut

a D. Th. 1. q. 52. ar. 1. & 2. quare cum in 2. *¶* in 1. d. 37. *¶* *Agid.* in 1. d. 18. q. 8. *¶* *Var. hic vide c. 7.*

b *Goffred.* quodl. 8. q. 13. hic modus dicendi videtur potius D. Th. quam prior. vide cum quodl. 1. ar. 5.

a Arg. 1. b Arg. 2. c *Vide Aug.* ad *Oros.* l. 4. c. 2. *¶* *Arg. 3. Text.* c. 41. *¶* *Id.* l. 1. *¶* *Cal.* c. 69. ad hoc, *¶* inquit *Arist.* in prædicamento quantitatis.

essentia Angeli: igitur applicatio est operatio transiens in corpus, & ita erit in loco per operationem eius circa corpus in loco.

Contra conclusionem huius opinionis arguitur primo, quod sic potens contradicitur subijcti, quia in quest. illa. (a) *An Deus sit ubique* probat quod sic per hoc, quia secundum Philosophum 7. *Physicorum* *Movens est simul ens mota*, & Deus est primum efficiens; & ideo potens movere omne mobile; ex hoc concludit, quod est in omnibus, & præsens omnibus. Quæro quid intendit per hoc concludere? Aut esse præsentem omnibus, hoc est moverentem, & tunc est petitio principii, quia idem est præmissa, & conclusio, & nihil ad propositum: quia ibi intendit concludere immensitatem Dei, secundum quam Deus est præsens omnibus. Aut intendit concludere illam præsentiam, quæ competit Deo, inquantum est immensus: & tunc ex operatione alicubi, secundum ipsum, sequitur præsentia illa, quæ pertinet ad immensitatem divinam, quæ est Dei, inquantum Dei, ita quod prius naturaliter erit præsens inquantum immensus, quam in quantum operans, & hoc concluditur ex hoc, quod est in omnibus per operationem, sicut ex posteriori: igitur a simili in proposito, prius naturaliter est Angelus præsens alicui loco secundum essentiam, quam sic præsens secundum suam operationem. Confirmatur ratio, quia minus videtur de Deo, quod oporteat ipsum esse præsentem ei, in quod agit per præsentiam, sive per essentiam, quam Angelus: quia illud quod est illuminata potentie agere posse agere inquantumcunque distans: sed illud, quod est determinata, & limitata virtutis, requirit determinatam approximationem passivi, ad hoc, quod agit in ipsum. Nullum enim videtur agens virtutis limitate, & determinata, cuius actio non possit impediri, per nimiam distantiam ad passivum, & ita magis videtur necessario ponere Angelum esse præsentem ad hoc, quod agit. Confirmatur etiam, quia si actio aliqua est in corpore ab Angelo, quæro quomodo se habeat actio ista ad virtutem illam, a qua procedit: aut mediate aut immediate. Si est immediata illi, a qua procedit: igitur immediate est Angelus in tali corpore, vel juxta tale corpus. Si mediate, igitur est ab illa virtute per aliud medium, & de illo medio fiat eadem quasi, & tunc oportebit stare ad hoc, quod illud, quod primo est a tali virtute immediatum est tali virtuti, & per consequens illi, cuius est talis virtus, & ita e converso erit præsens ibi. Præterea secundo, sequitur quod Angelus aliquando, immo frequenter nusquam sit, nihil enim operatur in coelo empyreo, quia illud non est mutabile, nec mobile: igitur nusquam Angelus est in coelo empyreo, ubi tamen est ut plurimum. Item, si transeat de coelo ad terram, potest operari in locis extremis, nihil agendo in omnibus locis intermediis, quia potest esse aliquis Angelus, qui non est motor alicuius orbis intermedii: igitur nec ille tunc erit in coelo, nec in terra, nec in medio.

Præ-

Præterea tertio, si Angelus est in loco per operationem: ergo ibi primo est, (a) ubi primo operatur. Sed primo operatur in toto coelo: totum enim coelum est primo proportionatum virtuti Angeli, ita quod totum primo movet, & ita proportionatum secundum Philosophum *secundo de Cælo*, & *Mundo*, Quod si adderetur una scissia, moveret eam perna, & labore, & tamen non est primo in toto coelo: ergo, &c. Si dicas, quod primo movet aliquam unam partem, & ibi est, & per motum illius partis movet aliam partem, quasi impellendo, vel trahendo. (b) Contra hoc, licet Philosophus imaginetur illum rubrum habere pedes, & caput in polis, & brachia protensa, & extensa ad orientem, & Occidentem; secundum veritatem tamen, si primum caelum ponatur mobile, & non quiescens, nullus punctus est in coelo magis capax, quam alius, sed quilibet punctus est oriens successive; nullus etiam punctus est magis capax motus, quam alius secundum veritatem; & ideo non est in coelo ex natura rei dextrum, & sinistrum, sicut in animali. Pars enim dextra, quæ est in animali, magis capax est virtutis animæ, quam pars sinistra, in nulla parte potest poni Angelus primo, ex hoc quod primo illam partem movet. Hoc etiam confirmatur, quia si esset in aliqua parte: quasi quiescens per se, motus tamen per accidens, si curvata in navisita quod semper circumferretur: cum illo motu, videtur inconveniens talem motum attribere Angelo moventi orbem. Nec etiam potest poni quasi per se quiescens, & quod juxta illum sit quasi fluens pars, & pars ipsius cæli, & quod partem magis illi præsentem semper primo movet; non enim est assignare in quo quiescat ille Angelus, cum continue movet partem præsentem, & existendo in aliquo inquantum est motum, non erit quiescens in eo, ut videtur. Præterea, illud quod est ratio Angeli existendi in loco, est in eo formaliter, atque in Angelus nullo modo erit formaliter in loco: operatio autem transiens in corpus non est formaliter in Angelo: ergo, &c.

Præterea, illa operatio est commensurative in loco per accidens: igitur si per eam Angelus est in loco, & nullo alio modo, est ibi commensurative. Præterea, Damascenus cui maxime innotuit, non est pro eis. Tum, quia omnes auctoritates communiter semper copulant, ad esse & operari, ubi esset superfluitas, nisi aliud esset formaliter Angelum esse in loco, quam ipsum operari in loco. Dicit enim in prima auctoritate, ubi adesse, & operatur, & in secunda auctoritate dicitur, Angelum esse in loco propter adesse intellectus, & operari, & in tertia, intellectus adesse, & operari, ubi utique fuerunt missi. Similiter idem Damascenus, cap. 20. dicit, quod coelum est continentia visibilium, & invisibilium operationum, & infra ipsum Angelorum virtutes includuntur. Ita igitur secundum ipsum sunt modo Angeli in coelo, quod includuntur intra coelam: non sic autem includebantur in principio sue creationis.

nis, quia ipse cap. 17. videtur assensere Gregor. Theologo, quod conditi fuerunt ante corporalem creaturam, tuac enim non erant in loco sicut modo sunt, quia modo coarctantur in loco: tunc autem non continebantur, & tanea tunc poterunt intelligere creaturam corporalem secundum Augustinum, super Genes. quia prius habuerunt cognitionem naturam, quam vaseriam: & poterunt intelligere objectum ex parte objecti sub eadem ratione, qua modo intelligunt illud: ergo post solam intellectionem objecti, non ponit eos Damascen. esse precesentes objecto.

Ad questionem igitur istam solvendam. (a) Primo videndum est de loco corporis: cuiuslibet enim corpori præter ultimum, cuius non est aliud extra continens, sex conveniunt. Primo esse in loco: secundo esse in loco actuali: tertio esse in loco determinato, quia æquali: quarto esse in loco commensurative: quinto esse in loco determinato hoc, vel illo: sexto esse in loco naturaliter, vel violento. Quarta prima conveniunt corpori, in quantum quantum, vel in quantum corpus. Quintum convenit sibi ab agente. Ultimum convenit sibi in quantum est corpus naturale. Licet enim nullum quantum existat, nisi ipsius sit quale: tamen existens prius naturaliter est quantum, quam quale, & secundum hoc prius naturaliter est Mathematicum, quam quale, hoc est tale, quale primo consideratur a Mathematico per se, & primo, & hoc intelligit Philosoph. 4. *Physicorum* cap. de vacuo, (b) ubi vult, quod si corpus cubum ponatur in aere, vel aqua, licet nullam habeat passionem naturalem tantum: tamen facit distare latera corporis continentis quantum est ipsum corpus ibi positum: ita quod quantum est ipsum corpus, tantum facit distare, & hoc non convenit sibi in quantum est naturale tantum, sed in quantum est quantum præcise, & ita Mathematicum.

Exponendum autem ista per ordinem, dico, quod omne corpus tale, aliud a primo, primo est in loco, hac est, in continente præcise, etiam immobile, hoc enim intelligitur per illam distinctionem Philosophi, quam ponit 4. *Physicorum*, de loco scilicet, *locus est ultimum corporis continentis inmobile* (a), *primum* (b). Divisibile enim secundum istam dimensionem, secundum quam est divisibile, non potest immediate esse applicatum alicui ut continens ipsum: sed præcisum continens alicuius est indivisibile. Nihil autem indivisibile de genere illud præcisum continens esse ultimum alicuius divisibilis continentis, ista autem unitas non est de ratione loci, sicut est de ratione continentis præcise. Quia si posset indivisibile per se esse, & nullius divisibilis ultimum, illud indivisibile vere manens per se posset esse præcisum continens. Ultra autem istam continentiam præcisam, addit locus in nobilitatem, qua distinguitur a vase, secundum Philosoph.

4. *Phys.*

a De quarto Scot. 4. d. 10. q. 1. a. 2. Vide Scot. 4. *Phys.* q. 1. 2. U. 4.
b Text. c. 76. c Text. c. 41. Definitio loci de qua Scotus 4. *Phys.* q. 1.

4. *Physic.* quam immobilitatem, vili sunt diversi diversimode salvare per respectum ad polos, & ad centrum. Sed breviter dico, quod si subiectum non maneat idem, nullum accidens absolutum, vel respectivum manet idem, secundum Philosophum, & ideo cum manifestum sit omnem substantiam, qua continet hoc corpus, posse moveri localiter, & non manere idem numero, patet, omne accidens absolutum, & respectivum, quod est in continente istud corpus, manere non posse idem numero, & ideo nec locum, sive locus ponatur esse aliquid absolutum in tali corpore, sive respectivum. Et si dicatur, quod est ultimum totius universi, & licet ut est ultimum continentis variatur, tamen ut est ultimum universi non variatur, nec hoc salvat, quia non est ultimum totius universi, nisi quia primo est ultimum alicuius partis eius: & ideo si est aliud, & aliud, ut est alterius, & alterius partis, non est idem, ut est totius universi: licet enim in aliquo toto sint multe partes, tamen quod competit sibi per unam partem primo præcise, & post aliam præcise: non est idem numero. Dico igitur, quod locus habet immobilitatem oppositam motui locali omnino, & incommutabilitatem secundum æquivalenciam per comparationem ad motum localem. Primum patet, quia si est aliquo modo mobile localiter, quantumcumque accipitur per accidens, posset dici esse in loco per accidens, & ei assignari alius, & alius locus, sicut licet similitudo moveatur quasi per accidens, quia scilicet in quarto, vel in quinto gradu, quia primo corpus, & per hoc superficies, & per hoc albedo, & per hoc similitudo; tamen superficies, vel albedo, vel similitudo, vere est, quando movetur in toto corpore in alio, & alio loco. Similiter tunc aliquid quiescens posset moveri localiter: nam quod habet alium, & alium locum succedive, localiter movetur: fixum autem posset habere alium, & alium locum continentem, si moveretur locus per accidens. Secundum probat, quia licet locus corruptatur motu ejus subiecto localiter, ita quod motu aere localiter, non manet in eo eadem ratio loci, quam prius, sicut patet ex iam probato: nec eadem ratio loci potest manere in aqua succedente, quia idem accidens numero non potest manere in duobus subiectis: tamen illa ratio loci succedens, quæ est alia a ratione præcedenti secundum veritatem, est eadem præcedente per æquivalenciam, quantum ad motum localem: nam ita incommpossibile est localem motum esse ab hoc loco in hunc locum, sicut si esset omnino idem locus numero. Nullus autem idem motus localis potest esse ab uno ubi ad aliud ubi, quæ duo ubi non correspondant duobus locis differentibus specie propter spatium interceptum: quia habentibus alium respectum non tantum numero, sed etiam specie ad totum universum: ex hoc illi respectus, qui sunt tantum numero alii, videntur tunc numero, quia ita sunt indistincti respectu motus localis, sicut si tantum esset unus respectus. Exemplum huius patet aliquoties in nominibus significativis: quia hæc vox *domus*, quotiescumque prolata dicitur una vox numero, & distinguitur ab hac voce *lapis* numero: cum tamen non possit eadem vox numero bis proferri, ita quod quot sunt prolaciones, tot

lynt

sunt voces distincte numero: & hæc vox *homo*, & hæc vox *lapis*, non tantum numero, sed etiam specie distinguuntur: tamen quia ad finem vocis, scilicet ad exprimendum conceptum per æquivalentiam sunt idem numero homo, & homo, lapis, & lapis quotiescumque prolata: ideo dicuntur esse una vox numero respectu illius finis. Sic dico in proposito, quod locus est immobilis per se, & per accidens localiter: est tamen contrapertibilis motu subiecto localiter, quia tunc amplius non manet in eo illa relatio: & tamen non est contrapertibilis in se, & secundum æquivalentiam: quia necessario succedit illi corpori, in quo fuit ista ratio loci aliud corpus, in quo est alia ratio loci numero a præcedenti, & tamen eadem præcedenti secundum æquivalentiam per comparationem ad motum localem. Sed nunquid omne corpus aliud a primo corpore, necessario est in loco, quia quantum? Philosophus dicitur, quod sic, quia dicere non posse esse aliquod corpus aliud a corpore celesti quin sit in sphaera ætherea, & passivorum: & dicitur illud, necessario contineri sub aliquo prædicte continente. Tamen oppositum videtur verum secundum Catholicos, quia Deus posset facere lapidem non existentem aliquo alio corpore locante, & lapidem existentem separatim ab omni alio corpore: quia posset illum facere extra universum, & utroque modo effect non in loco, & tamen esset idem secundum omne absolutum in se. Per nihil igitur absolutum in se necessario requirit esse in loco, sed tantum habet necessario potentiam passivam, qua possit esse in loco, & hoc, posito loco in existentia actuali, & posita presentia eius respectu alicujus corporis locantis. De secundo dico, quod (supposito primo) corpus quantum est in loco in actu, quia in prædicto continente actualiter: non enim potest esse in loco, quin istud ultimum, quod est proximum continens, faciat illud esse actu, quia facit latera corporis continentis distare, secus est de parte in toto, que non facit superfluum in potenti continente ipsam esse in actu: & ideo non est pars in toto, sicut locatum in loco 4. *Physicorum* (a). De tertio dico, quod propter eandem quantitatē necessario exigit corpus locum sibi coequalem. De quarto dico, quod propter hoc idem, est in loco commensurative, ita quod pars superficiē contenti correspondet parti superficiē continentis, & totum toti. Quantum competit corpori ex determinato loco locante. Sextum competit sibi, in quantum est corpus naturale, ex hoc scilicet, quod quantum habet formam substantialem determinatam, & qualitates determinatas, natum est ab aliquo locante conservari, & salvari, & ab aliquo corrumpi: & quando continetur ab ultimo illius, quod natum est ipsum salvare, dicitur esse in loco naturali licet naturalitas multum accedat rationi loci: pro tanto igitur est in loco naturali, quia est in locante naturaliter, id est, est in ultimo alicujus continentis, quod natum est salutare contentum.

Ad propositum igitur ista applicando de Angelo, dico, quod Angelus non necessario est in loco: quia multo magis posset fieri Angelus si

ne

ne creatione creature corporalis, vel facta creature corporali posset fieri, & esse extra omnem creaturam corporalem: & tamen in Angelo est potentia passiva, qua posset esse in loco. Et ista potentia, vel iudatur immediate in ejus substantia, qua posset esse in loco, vel in ipsa, in quantum est natura limitata actualiter existens, vel in aliquo extrinseco ipsi Angelo, quidquid sit illud: & ideo non oportet querere aliquam intrinsecam rationem essendi Angelum in loco necessario, quia sibi nulla est: sed tantummodo est in ipso potentialitas passiva, qua potest esse in loco, quia non repugnat sibi. Supposito igitur isto primo non oportet, quod sit in loco in actu, quia non oportet, quod sit in aliquo continente indivisibili actualiter existente, non enim facit latera continentis distare: & ideo non facit superficiē continentem in actu. De tertio est dubium, & de hoc mota est secunda quæstio. Conceditur tamen communiter, quod non potest esse in loco quantumcumque magno, quia hoc est proprium Dei: & ex hoc videtur non posse esse in loco quantumcumque parvo, ex 35. *primi Euclidis*, qui vult, quod quidquid potest esse in uno æqualium, & in reliquo, si sibi figuratio non repugnat.

Ex hoc arguo sic, quidquid potest esse in uno æquali, potest esse in altero, si sibi non repugnat figuratio aliqua, secundum quam unam distinguitur ab alio: sed Angelo nulla figuratio loci, in quo est, repugnat: igitur si potest esse in uno æquali, & in altero, & per consequens si potest in quadrato quantumcumque parvo, vel stricto, quod non oportet ponere dicendo, quod non repugnat sibi esse in quantumcumque loco, sequitur, quod non repugnat sibi esse in loco quantumcumque loco, quia quadrangulus est æqualis isti quadrato parvo, in quo potest esse. Istud declaratur per oppositum in corpore naturali: ideo enim aqua, que potest esse in quadrato, non potest esse in quadrangulo quantumcumque longo, quia non potest esse in loco quantumcumque stricto: & ideo non potest quantumcumque protendi secundum magnitudinem: non enim potest protendi secundum longitudinem, nisi restringatur secundum latitudinem: & si non potest in infinitum contrungi secundum latitudinem, non potest in infinitum protendi secundum longitudinem. Oppositum est in proposito, si enim Angelus non determinet quantumcumque locum in nimis, tunc poterit esse in loco quantumcumque strictiori, & strictiori: hoc est falsum: ergo, &c.

Præterea, si quantitas aliqua virtutis est in Angelo, secundum quam potest esse in aliquo loco proportionabiliter secundum ultimum potentie sue, pura isto tantum, & illo tantum: posset tamen secundum ultimum potentie sue facere se in minori loco isto quantumcumque sibi adæquato: hoc autem posse est alicujus virtutis activæ in eo, quia in potestate sua est, ut possit uti ea ad effectum sibi adæquatum, vel non: igitur magis posse habere istam quantitatem in potestate sua est perfectius, quia majorem habet virtutem activam: & ita est potens uti illa virtute activa in infinitum ad essendum in minori, & in minori loco, quam sit ille locus sibi adæquatus: igitur ha-

bee

bet potentiam infinitam. Consequens est inconveniens, igitur, & antecedens, sicut igitur si posset in infinitum esse in majori, & majori loco, concluderetur infinitas virtutis suae: Ita concluderetur infinitas virtutis suae, si posset esse infinitum in minori, & minori. Si tamen posset esse in puncto (a), vel non, non videtur ratio necessaria nec ad usum partem, nec ad aliam: quia licet Angelus sit indivisibilis, non habet tamen indivisibilitatem limitatam sicut punctus: & ideo non oportet ipsum esse in puncto sicut in loco. Nec forte reputat sibi esse in puncto sicut in loco: quia nullum inconveniens videtur ex hoc inferri, quia si ex se, in puncto sicut in puncto hoc inferatur, quod non posset moveri localiter, nisi spatium esset in punctis, non sequitur. Posset enim immediate ex loco punctuali ferre se in continuum, cuius continui punctus est terminus.

De illo igitur articulo videtur concludendum, quod habet locum determinatum, & indeterminate tamen hoc modo, quia aliquis locus est quo majorem non posset habere: & aliquis, quo non posset habere minorem, loquendo de loco continuo, licet forte posset esse in puncto. Unum autem determinatum locum requirit, & determinate, ita quod habens tantam virtutem, si est praesens loco de necessitate, est praesens tanto loco, nec in potestate sua est, quod sit praesens majori, & minori loco: sicut est de corporibus, quia quilibet est necessarius in loco sibi aequali: anima etiam intellectiva necessaria est in loco totius corporis animati, ita quod non est in potestate ejus esse in loco majori, vel minori. Hoc enim dubium est, quia nec videtur posse facilius probari una pars, nec alia. Quod quidem inconveniens est, si quantitas ita virtualis, per quam potest esse praesens alicui loco, sit naturalis ratio essendi in tanto loco suo modo, sicut quantitas corporis est naturalis ratio essendi in tanto loco suo modo, ita quod licet in potestate mea sit me esse in hoc loco, vel in illo loco, non tamen est in potestate mea esse in tanto loco, vel in tanto: quia ista effectus est naturaliter consequens quantitatem, quae non subest potestati meae, & sicut nec in se, ita nec quantitatem ad istum effectum, esse scilicet in tanto loco, vel tanto. Nihil ergo videtur sequi inconveniens, si ita poneretur in Angelis. Vel si ponatur, quod quantitas eorum habeat aliquem locum adequatum, quo majorem non posset habere secundum conditiones suae virtutis, & essentiae: licet tamen ipsa subieci voluntati Angelis, ut possit non semper habere illum locum, sed majorem, vel minorem, non sequitur inconveniens. De quarto patet, quod non est in loco commensurative, quia non habet partem, & partem cum partibus loci. De quinto dico, quod est in hoc loco: vel illo, quia non est ubique, & hujus ratio querenda est. Dico igitur, quod si aliquid posset esse secundum se in potentia passiva determinate ad aliquem Physicum, & non est determinate in potentia passiva ad aliquem quam speciem illius generis, tunc ab eodem reducitur illud ad actum illum

a D. Bonaventurae affirmativa, & negativa. Quae de Theop. q. 9. art. 2. Angelum esse in puncto, nec sit problema.

illius generis, & speciei, sicut si superficies, modo superficies, sit ex se determinata ad colorem, & non sit ex se determinata ad albedinem, vel nigredinem: tamen ab eodem agente reducitur ad actum coloris, & alicujus coloris, quia non est colorata, nisi quia sit colorata. Ita dico hic, quod licet Angelus sit in potentia ad ubi in communi, & non ex se determinatus ad hoc ubi vel illud: tamen ab eodem agente reducitur ad hoc, ut sit actualiter in loco, & in hoc loco, vel illo, illud autem, quo primo potest esse in loco, est a Deo producente ipsum (a) super creaturam corporalem continentem: sed ex tunc potest reducere seipsum ad actum istum, sicut patet in questione de motu Angeli. De sexto dico, quod non est in aliquo loco naturaliter, quia tunc esset in aliquo loco violententer, tunc etiam aliquod corpus haberet naturalem aptitudinem ad ipsum conservandum in loco, & aliquod corpus ad ipsum corruptendum. Et confirmatur ratio per Avicem. 9. *Metaphysicae*, ubi vult, quod motus caeli non est naturalis: quia tunc terminaretur ad quietem naturalem, & motus ab illa quiete, esset violentus, & ita est in proposito: & hoc accipiendo naturalitatem proprie, sicut illud dicitur moveri naturaliter, quod inclinat naturaliter ad motum. Ex isto sexto patet, quod illa potentia passiva, quae est in Angelo (b) ad essendum in loco, non est naturalis, nec violenta, sed neutra quia nec istud passim inclinat ex se naturaliter ad istam formam, nec ad oppositum: sed neutro modo se habet ad ista, sicut superficies ad albedinem, & nigredinem indifferenter se habet.

Ad argumenta, omnes auctoritates, quae negant Angelum esse in loco, sunt exponenda, quod verum dicitur ipsum non esse in loco circumscriptive, circumscriptivo autem includit esse in loco actu, & aequali, & commensurative, juxta secundam, tertiam, & quartam conditiones locati, quae non conveniunt Angelo. Ad illud Philosophi potest concedi, quod superficies aliqua corporis continet Angelum, non tamen ex hoc sequitur, quod sit agens intuens, vel continens respectu ejus: quia continentia loci est alterius rationis a continentia formae, vel speciei, talis enim continentia nihil aliud est licet, nisi contentum esse infra hanc superficiem continentem, & nihil ejus esse extra, & hoc verum est in quocumque contento distinctivo, quia nihil ejus est extra locum ambientem. Ad illud de actu, sive ut accipitur pro distinctiva quantitate, sive ut est predicamentum, si illud Prædicamentum praesupponat quantitatem, neutro modo major est vera: quia non oportet omne ens in loco habere situm alteri illorum modorum, nisi sit in loco circumscriptive.

Ad secundam questionem (c) patet ex dictis in 3. art. scilicet, de loco determinato.

a Id est casu empirico q. 9. art. 10. b De potentia neutra videtur Scoti, quaest. 1. prol. § 4. distinct. 23. quaest. 2. c § 6. in ord.

QUESTIO SEPTIMA.

Primum unus Angelus possit esse simul in pluribus locis?

Quod non (a), quia tunc distaret a se sicut locus distat a loco. Consequenter probatur ex opposito consequentis; quia illa que sunt unum alicui tertio, sunt simul inter se.

Item, Angelus est omnino natura limitata: igitur secundum quodlibet, a quod potest inesse sibi; igitur secundum locum; ergo non potest simul esse in pluribus locis. Præterea duo ubi sunt formaliter contraria, quia inter se potest esse distantia localis & per consequens motus; & motus est inter duo contrarij, vel a contrarij in medium, & in precedenti questione dictum est, quod omnia distincta ubi, differunt specie, & que differunt specie sub eodem genere sunt contraria, & contraria non possunt simul inesse eidem; quia maxime distant; sicut nec contradiCTORIA: ergo, &c. Item si sic, tunc posset simul quiescere, & moveri, quia quiescere secundum unum ubi, & moveri secundum aliud: sed quiescere & moveri interunt quiescere; & non quiescere, que sunt impossibilia in eodem; igitur, &c.

Præterea, aut posset moveri simul ad illa duo ubi, aut ab uno ubi moveri ad aliud, & tamen manere in illo primo ubi, & acquirere secundum eum hoc; non primo modo, quia duo motus ejusdem speciei, non possunt inesse eidem. 3. *Physicorum*, neque multo magis duo motus contrarij; b nec secundum modo, quia termini motus sunt impossibiles: & ideo mobile acquirere terminum ad quem, necessario mittit terminum a quo: igitur, &c. Contra, Angelus potest esse in aliquo loco toto, puta pedali. Faciat igitur se in extremis hujus loci, non exhibendo se præsentem medio; quia non est ibi ut forma, nec aliquo modo alio, qui videatur necessarius requirere præsentiam totius; igitur erit in duobus locis non continuis: Præterea, corpus potest esse in duobus locis simul; ergo multo magis spiritus: Antecedens declarabitur in quarto, in materia de Eucharistia (c).

In ista questione Damasc. dicit *lib. 2. cap. 3.* quod de factio non est simul in duobus locis, quia secundum eum, cum sunt in coelo, non sunt in terra; & nec e converso. Hoc est, de facto; de possibilitate tamen eorum naturalium, videtur probabile, quod non potest unus simul esse in duobus locis, quorum uterque sibi sit adequatus secundum ultimum potentiam suam: puta si secundum ultimum potentiam suam potest esse in loco unius miliaris, non posset virtute propria esse in duobus locis talibus: quia tunc iste locus non videretur sibi esse

^a Vide D. Thom. 1. part. qu. 51. art. 2. & Bonav. atque Vat. quæst. presentium qui tenent partem negativam. 9. *Physic. 1. c. 5. n. 9.*
^b Ten. cap. 19. 5. *Physic. cap. 26.* & circa fin. c. *Distinct. 10. quæst. 2.*

esse adequatus secundum virtutem suam naturalem. Sed utrum in duobus locis discontinuis possit esse, quorum nec unus, nec alius est sibi adequatus; dubium est: nec videtur ratio necessaria pro, nec contra.

Sed quod in duobus locis; sive adequatis, sive non; posset esse per potentiam divinam, certum patet, quia nullam contradictionem includit, ut dicitur in quarto in materia de Eucharistia.

Et ideo ad argumentum, ad primam partem, que videtur probare non tantum impossibilitatem de potentia Angeli naturali loquendo: verum etiam impossibilitatem simpliciter, quia contradictionem, respondendum est. Ad primum dico, quod non sequitur, sicut nec e converso: quando illud tertium, ad quod comparantur extrema, est limitatum secundum alium, secundum quod extrema comparantur ad ipsum, sicut patet de anima in manu dextra, & sinistra; quæ anima non distat a se: & tamen manus distat a manu; ita Deus non distat a se, tamen distat inter se illa; quæ cum illo sunt hic & Romæ. Quodcumque autem ponitur idem in duobus ubi quacunque virtute sit in eis, est aliquo modo illimitatum ad illa; & ideo neutra consequentia valet. Ad secundum dico, quod ex se limitatum est ad naturam, & proprietates naturales, sed ad passionem accidentalem, sive ad respectum, qualem dicit *ubi 4.* (vel saltem non est sine respectu) non oportet ipsum esse limitatum ad unum adequatum omnino ita, quod impossibile sit ipsum habere duo talia, licet forte virtute naturali sit limitatus ad unum adequatum. Ad tertium quere.

Potesse dici, quod non est inconveniens contraria relatio inesse eidem; (a) inconveniens tamen esset de absolutis. Patet de relationibus moventis; & moti in eodem, patet in quarto dist. 10. qu. 2. ad primum argumentum; & similiter in hac q. ad ultimum argumentum. (b) Posset etiam dici, quod non est inconveniens; si illud cui injungit, sit illimitatum ad plura ubi, qualis esset in proposito Angelus: patet ex precedente solutione, sicut in essentia divina sunt relationes oppositæ.

Ad quartum dico, quod sicut moveri est aliter se habere nunc, quam prius: (c) ita quiescere est, nunc se habere sicut prius, non est autem inconveniens respectu hujus ubi; aliquid se habere nunc, & ut prius, & respectu alterius ubi aliter se habere nunc, quam prius; & ita non est inconveniens, quod hic possit quiescere, & ibi moveri. Et ex hoc concedo absolute, quod quiescit simul, & movetur, quia prædicata affirmativa simpliciter sumpta sequuntur ex seipsis sumptis cum determinatione non diminvente. Et cum inferret ultimus, igitur quiescit, & non quiescit, ibi est ignorantia Entis, & fallacia secundum quid, & simpliciter: nam quiescere non inferret non moveri absolute, sed tantum cum illa determinatione; cum quæ accipiebatur quiescere; prout antecederat ad quiescere simpliciter; &

G 2

ideo

^a Addit. ^b Vide sup. d. 2. p. 2. quæst. 33 & d. 5. quæst. 4. & 5. ^c 6. *Phys.*

ideo non sequitur, nisi quod hoc moveretur in hoc ubi, & non moveretur in illo ubi, quia non sunt contradietoria. Exemplum huius est. Hoc est duplum ad A. & dimidium ad B. igitur est duplum, & dimidium: sed non sequitur, ergo est duplum, & non duplum, non enim sequitur ex primis antecedentibus, nisi cum ista determinatione, quod est duplum ad A. & non duplum ad B. & ex illis non sequitur ulterius, ergo duplum, & non duplum: sed est ibi ignorantia Elenchi, ideo quod in omnibus talibus, in quibus contrahuntur prædicta, inferunt affirmativas, in quibus eadem prædicta simpliciter includuntur, sed non inferunt negativas, in quibus prædicta inferuntur simpliciter subjectis non convenire propter causas distas.

Ad ultimum dico, quod utroque modo est possibile, & cum improbat primus modus; dico, quod non est impossibilitas motuum, nisi propter impossibilitatem formarum, secundum quatuor sunt motus: & ideo si duo ubi non habent formaliter impossibilia, nec ut habent esse in motu, nec ut habent esse in fluxu, nec duo motus ad duo ubi in eodem simul erant impossibiles. Est autem dictum Philosophi 3. Physico: (e) verum de motibus secundum formam impossibiles, quales sunt totæ formæ absoluta, sed non ejusdem speciei, & de hoc alias. Et cum improbat secundus modus: dico, quod sicut generatio, & corruptio sunt duo motus distincti, & habent proprios terminos distinctos: licet frequenter concurrant, & tunc sunt quatuor termini, duo scilicet a quibus, una privatio, & una forma, & duo termini ad quos, scilicet una privatio, & una forma: ita in motibus est recessus a termino a quo, & accessus ad terminum ad quem: & tamen sicut generatio abque contradictione potest esse sine corruptione, vel e contrario, quia non sunt eadem mutatio, ita potest esse motus, vel mutatio, in quantum est accessus ad terminum ad quem abque alio motu, qui est recessus a termino a quo. Et tunc cum dicitur termini ejusdem motus: sed non est verum de terminis, qui possunt esse quorumcumque motum differentium.

QUÆSTIO OCTAVA.

An duo Angeli sint simul in eodem loco?

Quod non, quia duæ causæ totales non possunt esse simul respectu ejusdem effectus: (b) Angelus autem existens in loco, est totalis causa respectu operationis in tali loco, propter quam dicitur esse ibi: igitur non potest esse causa cum eo alius Angelus propter aliquam operationem ibi exercitam.

Alia ratio ponitur ab aliis, (c) quia quæ habent eundem modum essen-

a 5. Met. b D. Th. 1. p. qu. 52. art. 5. in solut. c Got. quod. 6. q. 7.

essenti in nōa possunt esse simul, quod declaratur ide duobus corporibus gloriosis, quæ non possunt naturaliter simul esse in eodem loco, licet corpus gloriosum possit simul esse cum non glorioso: ita de duobus diis, si essent pares, neuter possit esse cum alio, secundum Damascen. cap. 5. (d) & tamen Deus potest esse simul cum creatura propter alium modum essendi eorum in loco. Cum igitur Angeli habeant eundem modum essendi in loco, non poterunt simul esse in eodem loco.

In ista questione non est veritas ita clara, (b) & certa de facto, sicut est in præcedenti questione, quia Ricard. 4. de trinitate, videtur arguere demones non habere corpora per hoc, quod lego iurit in corpore unius obfessi. Non enim potuisset legio iurit in alio quo, si habuissent corpora. Ideo videtur arguere, quod si habuissent corpora, fuissent eorum corpora simul in eodem loco: igitur modo quando non habent corpora, videtur dicendum, quod simul iurant abique corporibus.

Si tamen unus Angelus movens eorum sit in meridie, & alius bonus Angelus missus de celo ad terram, debeat transire per illum locum, non videtur necessitas, quod non transeat quasi per lineam rectam, vel quod alius cedat sibi.

Si tamen omnes Angeli iurissent creati ante creaturam corporalem, sicut videtur verum secundum Damascen. 17. & 21. non videtur facile assignare, quomodo tunc non fuissent simul, & si tunc non fuissent inconveniētes esse simul, nec modo. Quidquid autem fit de facto, & de possibili, de potentia dico naturali eorum, de possibili tamen respectu potentie divine, non videtur esse impossibile, quin per ipsum possent esse simul.

Et tunc ad argumenta prima, quæ videntur probare oppositum, respondendum est. Ad primum dico, quod falsum supponit, scilicet, quod Angelus non sit in loco nisi per operationem; quod improbatum est in 1. q. huius materie. (c) Si tamen illud suppositum admitteretur, posset unus Angelus operari circa illud una operatione, & alius alia operatione, & uterque secundum illos, posset poni per suam operationem in loco, videlicet illius corporis, ubi operantur: & sic esse simul, quod est oppositum conclusionis argumenti. Et si dicas, quod non possunt operari nisi corporaliter movendo. Nec hoc juvat, quia sicut Angelus movet libere, ita potest movere secundum ultimum potentie suæ, vel citra ultimum potentie suæ, & si movet citra ultimum potentie suæ, alius potest movere illud mobile secum: sicut apparet in homine, qui secundum ultimum potentie suæ potest portare quatuor lapides, potest citra terminum potentie suæ tantum portare duos, ita quod potentia suæ motiva non habeat actum suum, nisi circa duos: & tunc potest habere alium

G 3

109

a Quære D. Tho. quod. 1. q. 21. & 22. ad hoc. b Arg. ad opp. Luc. 8. Marc. 5. Quære D. Dion. de di. no. c. 3. luminaria luminarium & cap. Var. tenet affirmativum de facto. c Sup. q. 4. n. 2.

cooperantem portantem faciam idem. Cum ergo Angelus sit substantia agens libere potest aliud movere (secum). Ad secundam dico, quod illa maior, quæ est famosa in multis materiis, non est rationabilis. Nam esse in, nullam habitudinem essentialiæ ad illud, a quo est aliud, quæ igitur rationabilis, quod plura possunt esse ab eodem, & eodem modo, & non possunt plura esse in eodem, eodem modo *essendi in*? quare enim plus repugnant respectus accidentalis unius rationis, quam dependentia essentialis unius rationis? Similiter habent temporalia eundem respectum ad tempus, sicut locata ad locum. Ex hoc ergo videtur sequi, quod non possunt plura temporalia esse in eodem tempore, quod videtur absurdum. Quod autem adducitur de duobus corporibus gloriosis, & de duobus diis, si simul essent; si verum esset, oporteret aliunde probare, quam ex ratione ejus, quod est esse in loco, eodem modo *essendi in*; quia ex hoc non videtur esse repugnantia aliqua simultatis.

QUESTIO NONA.

Utrum Angelus possit moveri de loco ad locum motu continuo?

Primo arguitur, quod non possit moveri: quia motus est actus in potentia secundum quod in potentia, (a) ex 3. *Physicorum*, ubi dicitur, vel locus non est actus Angeli, nec perfectio; quia omnis perfectio videtur esse nobilior perfectibili aliquo modo: non sic autem ubi, respectu naturæ Angelicæ. Secundo quod non possit moveri motu continuo arguitur, & primo in communi, quod nihil successivum sit continuum. & hoc duplici via probatur. Prima ex hoc, quod omne tale componitur ex indivisibilibus. Secunda, quia componitur ex minimis. Primam consequentiam probat Philosophus 6. *Physicorum*, (b) quia indivisibile non potest continui indivisibili, cum non habeat ultimum. Antecedens illud, scilicet, quod successivum componatur ex indivisibilibus, probatur dupliciter. Primo, quia dividitur in indivisibilia: igitur componitur ex eis. Probatio hujus antecedentis, possibile est ipsam dividi in illa omnia, in quæ est divisibile: subiectum videtur includere prædicatum hujus propositionis: & ex hoc videtur ulterius possibile ipsum esse divisum in omnibus, in quibus ipsum possibile est dividi. (c) Ista consequentia probatur per illud. 6. *Physicorum*, (d) *Quod impossibile est factum esse, impossibile est fieri*. & tertio Metaphysicor. 2. de generatione dicit Philosophus idem. Ulterius ista de possibili ponatur in esse, & sequetur; igitur est actus divisum in illa omnia, in quæ possibile est ipsam dividi, & ex hoc sequitur, quod est divisum in indivisibilia, quia si non; non est divisum in omnibus, in quibus pos-

set

set dividi: quia adhuc potest ulterius dividi in partes illorum divisibilium.

Secundo probatur idem, quia successivi nihil est actus nisi indivisibile: quia si aliquid ejus divisibile esset actus, tunc simul esset successivum, & non esset successivum, illo igitur indivisibili non existente actus, sed raptim transiente, quæro quod succedit sibi? Si aliquid indivisibile succedit sibi in continuo, habetur propositum, quod indivisibile sit immediatum indivisibili; & sic continuum erit compositum ex indivisibilibus. Si non succedit sibi alii indivisibile: igitur tunc non erit actus, nam indivisibile ejus non est actus, & sicut assumptum est, successivum non est in actu, nisi quia aliquid indivisibile ejus est: igitur, &c.

Secunda via est, quia componitur ex minimis: igitur non est continuum. Consequentia probatur, quia minimum simpliciter, quo scilicet nihil est minus ipso, non habet partem ex qua sit, quia tunc illa esset minor eo: igitur est omnino non quantum, quia omne quantum habet partem minorem se. (a) Sed non quantum non potest continuari non quante; ergo minimum non potest continuari. Antecedens probatur, & auctoritatis, & ratione. Primo auctoritate Philosophi 1. *Physicorum*, (b) ubi rationes fixæ videntur contra Anaxagoram inniti illi principio, quod est accipere minimum naturale, ut minimum carnem, vel minimum ignem; sed secundum ipsum 6. *Physicorum*, (c) ejusdem rationis est ipsum motum, & magnitudinem, & tempus componi ex indivisibilibus, & dividi in eis: igitur oportebit ponere minimum motum, & minimum tempus, sicut perquam minimum. Idem videtur haberi a Philosopho, secundo de anima, ubi vult, quod omnium natura constantium, (d) determinata est ratio magnitudinis, & augmenti. Non solum autem permanentia sunt naturalia, sed etiam successiva: igitur habent determinatam parvitatem, & magnitudinem. Patet idem etiam per Philosophum in de Sensu, & Sensato, in illa prima dubitatione, ubi videtur velle, quod passionæ naturales non sunt divisibiles in infinitum. Et hoc videtur probare, quia tunc sensum videretur posse intendi in infinitum; quia ad percipiendum minimum indivisibile requiritur actus sensus in infinitum. Ratione autem probatur secundo idem antecedens ex hoc, quod est dare primam partem motus; igitur, & minimum. Consequentia patet, quia si quilibet pars haberet minorem partem se, haberet etiam aliquid sui prius aliquo sui in infinitum. Antecedens illud de primitate, scilicet quod contingat dare primam partem motus ostenditur auctoritatis Philosophi 1. *Physicorum*, (e) 2. ubi dicit Philo. Non enim si partibile in infinitum est quod alteratur, proprie hoc, (e) & alteratio: sed velox sit, sicut multoties deusatio. Ubi habet Commentator subito, & exponit, hoc est, in instanti, & non in tempore.

G 4

Et

a Text. c. 6. 10. b Text. c. 1. c Arg. Democ. Vide c. 1. de Ge. 118. d T. c. 92. T. c. 12. T. c. 64.

a 6. Physic. in princ. b Text. 36. & 33. c Text. 4. & 17. d Text. c. 41. e Text. c. 23. in 8. com. 3. T. c. 52.